

[Forsvarsministeren]

Jeg tror, det vil være hensigtsmæssigt at behandle hver af de tre omhandlede situationer for sig.

Først det nuværende forbehold, hvorefter Danmark ikke under de nuværende omstændigheder ønsker at modtage atomvåben. Som det vil erindres, fik denne formulering på forslag af forhenværende udenrigsminister Kjeld Olesen i 1980 her i folketinget tilføjesen »i fredstid«. Kjeld Olesen påpegede samtidig, at der måtte tilkomme en regering et minimum af handlefrihed til at bedømme, om der fortsat foreligger en fredssituation, eller om situationen er så anspændt, at den nærmere må sammenstilles med krigsforhold. Hvorledes en udvidelse af forbeholdet til utvetydigt og absolut at dække hele kriseperioden frem til et egentligt krigsudbrud ville påvirke vort samarbejde inden for det integrerede forsvar og i det hele taget vort forhold til NATO, er vanskeligt at vurdere, men der er næppe tvivl om, at det ville blive vurderet stærkt kritisk af de af vore alliancepartnere, som har placeret atomvåben på deres territorium, og muligvis blive fortolket som en yderligere dansk fraskrivelse af den fælles risikobyrde.

I den forbindelse er det af afgørende betydning, at folketinget er opmærksom på, at ethvert spørgsmål om ændring af den hidtidige danske holdning til atomvåben på dansk jord under alle omstændigheder vil kræve en regeringsbeslutning, der ikke kan træffes uden forelæggelse for dette ting.

Man kan også sige det på en anden måde, nemlig at situationen er i dag, at Danmark rent faktisk er atomvåbenfrit. En ændring i det forhold kan kun ske ved en folketingsbeslutning, hvad enten der er tale om fred, krise eller krig. Det er og forbliver derfor i tingets hænder, om en regeringsanmodning i en konkret situation skal imødekommes eller ej. Folketinget ligesom regeringen spiller sig altså ingen muligheder af hænde ved at vente. Man kan uden risiko bevare sin fulde dispositionsfrihed, indtil en nødsituation kræver en beslutning.

På den baggrund er det min opfattelse, at man ikke bør begrænse handlefriheden yderligere, og jeg tillader mig igen at henvise til de bemærkninger, som forhenværende udenrigsminister Kjeld Olesen fremsatte herom i 1980, og som regeringen finder fortsat bør have gyldighed.

Jeg skal herefter vende mig til den tredje situation, nemlig en eventuel dansk beslutning om på forhånd at sige nej til atomvåben på dansk jord under alle omstændigheder, dvs. også i krigstilfælde. Der ville i så fald foreligge en klar ændring af dansk sikkerhedspolitik. Det ville samtidig være et skridt i afgørende modstrid med NATOs strategi i dag, der som omtalt regner med muligheden af anvendelse af atomvåben i det fælles forsvar af hele alliansens område.

Men uanset om resultatet måtte blive et afkald på alliansens taktiske og strategiske atomparaply eller ej, eller om alliancen fortsat kunne tilbyde denne beskyttelse, så synes konsekvensen af et ensidigt dansk skridt at måtte være, at Danmark næppe længere ville være i stand til at deltage i et integreret militært samarbejde i NATO. Det foreliggende samarbejde i enhedskommandoen mellem danske og tyske styrker ville næppe herefter være praktisk gennemførligt, og en omlægning af kommandostrukturen i NATOs nordregion måtte også ses som en nærliggende følge. Specielt for så vidt angår muligheden for modtagelsen af forstærkninger til forsvaret af dansk område måtte man forvente betydelige komplikationer ved et eventuelt samarbejde, idet allierede styrker herefter ikke kunne operere efter det samme strategiske koncept som andre steder i alliancen.

Jeg vil gerne understrege, at det vel næppe er muligt på forhånd i detaljer at forudsige resultatet af et så drastisk skridt, som vi her taler om. Det måtte jo i høj grad bero på vore alliancepartners konkrete reaktioner, og en intensiv konsultationsproces ville naturligvis blive en absolut nødvendighed.

Svaret på indholdet af forespørgslen må imidlertid være, at et så omfattende forbehold, som spørgerne har i tankerne, selv om det ikke juridisk ville være uforeneligt med medlemskab af alliancen, på afgørende måde ville komplicere, om ikke umuliggøre, det praktiske samarbejde inden for det integrerede allierede forsvar med den situation, som vi kender i dag.

Danmarks stilling i alliancen kunne på en vis måde komme til at minde om Frankrigs, efter at dette land afbrød sin deltagelse i det integrerede NATO-forsvar. Hvad følgerne for den nationale sikkerhed angår, er der derimod ikke megen lighed med Frankrig, der som bekendt råder over en selvstændig